

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Patja, Päivi; Malin, Virpi; Häkkinen, Reija; Suoranta, Mari

Title: Opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitojen edistämistä työelämän toimintakulttuuria simuloimalla ja käsitteitä selkeyttämällä

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Koulutuksen tutkimuslaitos ja kirjoittajat, 2020

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Patja, P., Malin, V., Häkkinen, R., & Suoranta, M. (2020). Opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitojen edistämistä työelämän toimintakulttuuria simuloimalla ja käsitteitä selkeyttämällä. In A. Virtanen, J. Helin, & P. Tynjälä (Eds.), *Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa* (pp. 62-65). Koulutuksen tutkimuslaitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8414-4>

kulloinkin edellyttää. Monesti aikuisopiskelijalla on vahva tarve ja selkeä tavoite kehittää omaa asiantuntijuuttaan, joten opiskelija on motivoitunut ongelman ratkaisuun ja integratiiviseen ajatteluun. Käsitteellistäminen ja soveltaminen ovat seikkoja, joiden osalta palautteen tarjoaminen on väistämättä merkityksellistä ja näihin merkityksellisiin kohtiin tuleekin kiinnittää huomiota suunniteltaessa pedagogisia välineitä ja tukea. Keskeinen havainto liittyy integratiivisen pedagogiikan teoriaan, jossa käsitteellinen ja käytännöllinen tieto parhaassa tapauksessa tukevat toisiaan kohti synteesinomaista oppimistulosta. Tämä on ollut ja on jatkossakin avoimen yliopiston opettajakunnan pedagogiikan kehittämishaaste.

Nyt käsillä oleva jakso painottuu vahvaan itseohjautuvuuteen, jossa opiskelija operoi virtuaalisessa ympäristössä ja laajentaa oppimisen piiriään omaan arkiympäristöönsä. Uskaliaasti voidaan sanoa, että opiskelijoiden ei tarvitse jalkautua työelämään opiakseen työelämän kannalta oleellisia taitoja, vaan niitä voidaan oppia myös avoimen yliopiston virtuaalisella – opiskelijan arkeen laajenevalla – kampuksella. Tässä samassa lähestymistavassa työelämässä toimiva opiskelija voi hyvin reflektoida arkitietoaan suhteessa teoriaan.

Vuorovaikutuksellisuus sekä tiedon virtaaminen käsitteellis-kokemuksellisessa kehässä asetuvat jatkossa selkeästi ja pysyvästi avoimen opetuksen ytimeen palvelen työelämätaitoja sekä vahvistaen niiden eettistä ja sivistyksellistä perustaa. Näin myös opiskelijoiden asiantuntijuus ja toimijuus vahvistuvat.

LÄHTEITÄ

- 1 Tynjälä, P. (2007). Integratiivinen pedagogiikka osaamisen kehittämisessä. Teoksessa H. Kotila, A. Mutanen & M. V. Volanen (toim.), *Taidon tieto* (s. 11–36). Edita.
- 2 Tynjälä, P., Heikkinen, H., & Kallio, E. (2020). Integrating work and learning in higher education and VET: A theoretical point of view. Teoksessa M. Malloch, L. Cairns, B. O'Connor & K. Evans (toim.), *The SAGE Handbook of Learning and Work*. (Hyväksytty julkaistavaksi).
- 3 Virtanen, A. & Tynjälä, P. (2019). Factors explaining the learning of generic skills: a study of university students' experiences. *Teaching in Higher Education*, 24(7), 880–894.

2.3.6 Opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitojen edistämistä työelämän toimintakulttuuria simuloimalla ja käsitteitä selkeyttämällä

Päivi Patja*, **Virpi Malin****, **Reija Häkkinen***** & **Mari Suoranta****

*Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto, **Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu, ***Jyväskylän yliopiston työelämäpalvelut

Tausta ja toteutus

Yliopistojen opetussuunnitelmissa on alettu korostaa työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittämistä osana substanssiopetusta. Tavoitteena on, että näiden kehitys kirjataan tavoitteiksi samalla tavoin kuin substanssi-osaamisen kehittäminen. Suuntaus on kansainvälinen, sillä opiskelijoiden työelämävalmiuksien tukeminen on nostettu koulutuspolitiikan keskeiseksi kehittämis-kohteeksi myös muualla maailmassa¹.

Yleisesti ottaen työelämätaidoilla voidaan viitata alalta toiseen siirrettävissä olevaan osaamiseen, jota on mahdollista hyödyntää työelämän ohella myös opinnoissa ja työelämän ulkopuolella. Yrittäjyystaidoilla viitataan taas yleisesti uuden yritystoiminnan ideointiin ja toteuttamiseen, sekä olemassa olevan yritystoiminnan menestyksekkääseen pyörittämiseen liittyvään osaamiseen. Työelämä- ja yrittäjyystaidot ovat osin yhtenäiset, sillä niin yrittäjät kuin työntekijät tarvitsevat muun muassa yhteistyö-, ongelmanratkaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä luovuutta. Yrittäjyystaidot ovat kuitenkin myös osin spesifimmät kuin työelämätaidot, sillä ne pitävät sisällään erityisesti yrittäjille keskeisiä liiketoiminnan ideointiin, toteuttamiseen ja yritystoiminnan pyörittämiseen liittyviä taitoja. Näistä taidoista mainittakoon muun muassa kyky etsiä ja hyödyntää uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä hallittu riskinotto-kyky. Koulutuksen näkökulmasta yrittäjyystaitojen kahtalaista luonnetta avaa esimerkiksi jaottelu kapeampaan ja laajempaan ”yrittäjyyskasvatukseen”. Näistä edellinen vastaa koulutusta, jossa

tavoitteena on edistää uuden liiketoiminnan käynnistämistä². Jälkimmäisessä kyse on taas työelämätaidojen kaltaisista taidoista, kuten luovuudesta ja ongelmanratkaisukyvyistä, joihin voidaan viitata yrittäjyystutkimuksen kentällä myös käsitteellä sisäinen yrittäjyys³.

Tässä osahankkeessamme pyrimme edistämään korkeakouluopiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittämistä ja ymmärrystä sekä opetuksellisesti että tutkimuksellisesti. Ensinnäkin, olemme vakiinnuttaneet osaksi opetustarjontaa sellaisia pedagogisia menetelmiä, jotka integroivat kyseisten taitojen kehittämisen luontevaksi osaksi substanssiopetusta. Tämä on toteutunut opintojaksoilla, joilla opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitoja on pyritty edistämään erilaisin opiskelijoita aktivoivien interaktiivisten keinoin. Näiden keinojen on aiemmin todettu lisäävän opiskelijoiden toimijuutta, kiinnostusta ja motivaatiota sekä vahvempaa minäpystyvyyden kokemusta⁴. Työelämän moniammatillisuutta simuloivien opiskelijat ovat

***Työelämän moniammatillisuutta
simuloiva pedagogiikka edistää
korkeakouluopiskelijoiden
työelämä- ja yrittäjyystaitoja***

toimineet monitieteisissä ja erilaisten osaamisten perusteella muodostetuissa pienryhmissä. Toiminta tällaisessa ryhmässä edellyttää muun muassa yhteistyö-, ongelmanratkaisu- ja vuorovaikutustaitoja, luovuutta sekä uudistumishalua ja -kykyä. Nämä taidot ovat osa jokaisen työelämätaitoja työtehtävästä riippumatta. Työskentely monitieteisissä ryhmissä mahdollistaa näiden taitojen näkyväksi tekemisen, harjoittelun ja oppimisen luontevana osana substanssiopetusta. Työelämän moniammatillisuus on todellisuutta myös yrittäjyydessä esimerkiksi Start-up -yrityksissä ja monissa muissa tiimipohjaiseen toimintaan perustuvissa yrityksissä. Näin ollen monitieteiset ja erilaisten osaamisten perusteella muodostettavat pienryhmätoteutukset edistävät yleisten työelämätaidojen ohella myös opiskelijoiden yrittäjyystaitoja. Lisäksi monitieteisessä ryhmässä opiskelija saa luontevasti harjoitusta oman osaamisen tunnistamiseen ja sanoittamiseen sekä ko-

kemusta oman osaamisen hyödyllisyydestä suhteessa muiden alojen osaajiin, mikä on oleellinen taito myös työelämässä.

Osahankkeessamme mukana olleet opintojaksot edustavat sekä Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun (JSBE) tarjoamia opintokokonaisuuksia että Jyväskylän yliopiston työelämäpalveluiden (TEP) tarjoamia työelämäopintoja. JSBE:n Henkilöstöjohtamisen opintokokonaisuuteen sisältyvän Johdon ja henkilöstön kehittäminen -opintojakson tavoitteena on opiskelijoiden käytännön työelämätaidojen oppiminen ja niiden vahvistaminen substanssiopetukseen integroituna. Kyseisellä opintojaksolla painopiste on erityisesti ryhmätyötaidojen, arviointitaitojen, luovien menetelmien ja osaamisen tunnistamisen kehittämisessä. Muiden tähän osahankkeeseen kytkeytyvien

opintojaksojen tavoitteena on kehittää monipuolisesti opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitoja. Osassa opintojaksoista opiskelijat ratkoivat aitoja asiakasprojekteja

monitieteisissä tiimeissä, osassa he taas pyrkivät hahmottamaan erilaisten itsensä työllistäjien uratarinoiden pohjalta omia mahdollisuuksiaan työllistää itsensä. Oman ryhmänsä muodostavat taas opintojaksot, joilla opiskelijat pyrkivät kehittämään kannattavia liiketoimintamalleja markkinoilla havaittujen asiakasongelmien ratkaisemiseksi.

Opetukseen liittyvien pedagogisten toimien ohella olemme perehtyneet myös korkeakouluopiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitoja koskevaan tutkimukseen. Työpeda-hankkeen aikana kävi selväksi, että työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittäminen ja taidoissa kehittymisen arviointi edellyttää yhtenäistä ymmärrystä kyseisistä taidoista. Sekä arvioijien että arvioinnin kohteina olevien tulisi jakaa sama ymmärrys siitä, millaisia taitoja ollaan mittaamassa. Mutta toteutuuko tämä käytännössä? Tähän kysymykseen lähdimme hakeamaan vastausta toteuttamalla systemaattisen kirjall-

Työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittymistä koskevien mittaustulosten luotettavuus edellyttää kyseisten taitojen seikkaperäistä määrittelemistä

lisuuskatsauksen kansainvälisistä tutkimuksista, joissa korkeakouluopiskelijat ovat itse arvioineet omaa osaamistaan työelämä- ja yrittäjyystaidoissa. Valikoimme tarkastelumme kohteeksi nimenomaan opiskelijoiden itsearviointiin perustuneet kvantitatiiviset tutkimukset, koska niissä tutkimustulosten validiteetin lähtökohtana on, että vastaajien ja tutkijoiden käsitykset työelämä- ja yrittäjyystaidoista ovat yhtenevät.

Kokemukset

Työelämän moniammatillisuutta simuloivilta opintojaksoilta saadun palautteen mukaan toimiminen monitieteisissä tiimeissä kehitti omia organisointi- ja vuorovaikutustaitoja ja lisäsi ymmärrystä erilaisista taustoista tulevien toimijoiden kanssa työskentelystä. Opiskelijat kokivat työelämävalmiuksien kehittymisen toteutuneen myös rohkeutena esittää omia, kriittisiäkin näkemyksiä. Lisäksi opiskelijoille syntyi myös kokemuksia siitä, kuinka heidän oman alan osaamisensa yhdistäminen muilta aloilta tulevien opiskelijoiden osaamisen kanssa sai aikaan sellaisia lopputulemia, joita kukaan osallistujista ei olisi tullut ajatelleeksi ennen opintojakson alkua.

Ennen systemaattista kirjallisuuskatsaustamme toteutimme ensin työelämän moniammatillisuutta simuloiville opintojaksoille osallistuneille opiskelijoille kyselyn, jossa pyysimme heitä määrittelemään, miten he itse ymmärtävät työelämäosaamisen ja yrittäjyysosaamisen. Kerätyn aineiston perusteella opiskelijoilla on varsin subjektiiviset näkemykset työelämä- ja yrittäjyysosaamiseen liitetyistä käsitteistä. Lisäksi opiske-

lijoilla näyttäisi olevan myös vaikeuksia hahmottaa eri käsitteiden keskinäisiä merkityseroja.

Tämän artikkelin kirjoittamisen aikaan vielä kesken oleva systemaattinen kirjallisuuskatsauksemme osoittaa työelämä- ja yrittäjyystaitojen käsitteellistämisen olevan haastavaa myös aihepiirin tutkijoille. Jo taitojen määrittely on kirjavaa, sillä pelkästään työelämätaidoista käytetään kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa muun muassa käsitteitä "generic skills", "generic attributes", "key skills", ja "core competencies"⁵. Myös tutkimusmetodologia on saanut osakseen kritiikkiä, sillä aihepiirin laajat tutkimukset ovat tyypillisesti perustuneet opiskelijoiden itsearviointiin. Itsearviointiin liittyy kuitenkin erilaisia riskejä, kuten esimerkiksi vastaajien ongelmat ymmärtää, mitä käytetyillä käsitteillä tarkoitetaan. Alustavien havaintojemme mukaan työelämä- ja yrittäjyystaitojen määrittelyyn liittyvät haasteet näyttäisivät samalla myös kyseenalaistavan kyseisiä taitoja koskevien tutkimustulosten validiteetin. Tämä herättää edelleen kysymyksen siitä, missä määrin saatuihin tutkimustuloksiin voi nojata korkeakouluopiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitojen edistämisessä.

Mitä opimme?

Olemme oppineet osahankkeemme aikana ensinnäkin hyödyntämään työelämän moniammatillisuutta simuloivaa pedagogiikkaa korkeakouluopiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittämisessä. Toiseksi olemme myös ymmärtäneet, miten tärkeää erilaisten koulutuksellisten kehittämistoimien kannalta on huomion kohteina olevien taitojen mahdollisimman seikkaperäinen määrittelemineen. Työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittymisen mittaaminen tuottaa luotettavia tuloksia vain silloin kun kaikki osapuolet ovat tietoisia siitä, mitä käytännössä mitataan.

LÄHTEITÄ

- 1 Nykänen, S., & Tynjälä, P. (2012). Työelämätaitojen kehittämisen mallit korkeakoulutuksessa. *Aikuiskasvatus*, 32 (1), 17–28.
- 2 Mahieu, R. (2006). *Agents of change and policies of scale: A policy study of entrepreneurship and enterprise in education*. Väitöskirja. Umeå University.
- 3 Kakkonen, M-L. (2008). Luovuus yrittäjyyskasvatuksen haasteena. *Aikuiskasvatus*, 28(3), 212–218.
- 4 Jääskelä, P., Poikkeus, A-M., Vasalampi, K., Valleala, U-M., & Rasku-Puttonen, H. (2016). Assessing agency of university students: validation of the AUS Scale. *Studies in Higher Education*, 42(11), 2061–2079. <https://doi.org/10.1080/03075079.2015.1130693>
- 5 Virtanen, A. & Tynjälä, P. (2019). Factors explaining the learning of generic skills: a study of university students' experiences. *Teaching in Higher Education*, 24(7), 880–894.

2.3.7 Partneriyritykset työelämässä oppimisen orkestroijina

Merja Alanko-Turunen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tausta ja toteutus

Milteipä jokaisessa korkeakoulun koulutusohjelmassa korostetaan, kuinka opiskelijat pääsevät työstämään ratkaisuja merkityksellisiin ongelmiin työelämäläheisissä projekteissa ja oppimaan työelämän edustajien kanssa. Tällaisissa opintoponnistuksissa opiskelijat pääsevät siten hiomaan työelämätaitojaan substanssietämyksen kehittymisen ohella. Työpeda-hankkeen aikana selvitin tarkemmin työelämän roolia opiskelijoiden oppimisen tukemisessa työelämäläheisissä projekteissa.

Experience Designer (ED) -opintokokonaisuus (30 opintopistettä) toteutettiin keväällä 2019. Sen kehittämisessä olivat mukana Haaga-Helian elämys- ja hyvinvointitalouden kolmen eri kampuksen opettajat yhdessä opiskelijoiden ja alumnikumppaneiden kanssa. ED-opintokokonaisuudessa opiskelijat, partneriyritykset ja opettajat muotoilevat yhdessä asiakaskokemuksia palvelumuotoilutyökalujen avulla. Kokemusmuotoilijan työn keskiössä on muotoilla asiakaskokemusta mahdollisimman merkitykselliseksi ja yrityksen liiketoimintaa tukevaksi. Asiakaskokemus voi olla esimerkiksi uuden työntekijän sulava perehdys tai asiakkaan liikkuminen yrityksen tiloissa.

Kolmella Haaga-Helia ammattikorkeakoulun partneriyrityksellä oli ED-opintokokonaisuuden toteuttamisessa keskeinen rooli. Opiskelijaryhmät työskentelivät intensiivisesti heidän muotoilemiensa kehittämishaasteiden kanssa. Perinteinen etäinen toimeksiantajan ja lopputuloksen arvioijan rooli muuttui oppimisprosessin tukijan rooliksi, jota oppimisen muotoilupuheessa kutsutaan oppimisen orkestroinniksi. Orkestroinnilla tarkoitetaan reaaliaikaista oppi-